

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. קובעת לה וסת עד שתקבענה שלש פעמים.....1
- ב. ואין מטהרת מן הוסת עד שתעקר ממנה שלש פעמים.....3
- ג. ניסת לראשון ולא היו לה בנים לשני ולא היו לה בנים לשלישי לא תנשא אלא למי שיש לו בנים נישאת למי שאין לו בנים תצא בלא כתובה.....4
- ד. נישאת לשלישי ולא היו לה בנים ... מעזית אמרה להו השתא הוא דכחשי ... נישאת לרביעי והיו לה בנים ... אמרינן השתא הוא דברייתא.....5
- ה. הוא אמר מינה והיא אמרה מיניה .. נאמנת ... היא קיימא לה ביורה כחץ.....6
- ו. אמר איהו איזיל אינסיב איתתא ואיבדוק נפשאי ... אמר נושא אדם כמה נשים על אשתו והוא דאית ליה למיזיינינהי.....8
- ז. הוא אמר אפלת בגו עשר והיא אמרה לא אפלית אף בוז היא נאמנת דאם איתא דהפילה נפשה בעקרתה לא מחזקה.....8
- ח. הפילה וחזרה והפילה וחזרה והפילה הוחזקה לנפלים.....9
- ט. הוא אמר אפילה תרי והיא אמרה ... היא מהימנא דאם איתא דלא אפלה נפשה בניפלי לא מחזקה.....9
- י. האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה.....10
- יא. ההיא דאתאי לקמיה דרב נחמן אמר לה לא מיפקדת אמרה ליה לא בעיא הקך אתתא חוטרא לידה ומרה לקבורה אמר כי הא ודאי כפינן.....10

דף סה.

א. קובעת לה וסת עד שתקבענה שלש פעמים

בהגיע אשה¹ לגיל פוריות מתחיל אצלה וסת ארז כנשים, כלומר שמתחילה לראות דם מחזור ובעבר היתה דרך ראייה זו ברוב הנשים לראות בזמן ידוע, כל אחת לפי זמנה, וזה מה שקראו חז"ל וסת קבוע, כלומר חק דרך ומנהג קבוע לראייתה.

וסתות שונים ישנם יש אשה שיש לה יום קבוע לראייתה, וזה הנקרא וסת הימים, ויש שאין לה יום קבוע, אלא שהיא מרגשת בעצמה קודם שיבוא

¹ כל המבואר להלן על פי שו"ע ונו"כ יו"ד קפט וחכמ"א שער בית הנשים כלל קיב

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

הדם וזה נקרא וסת הגוף, ויש שאין לה וסת כלל ואינה רואה ביום קבוע ולא מרגשת עד שיבוא הדם. וסתם וסת של נשים שלא קבעו להן זמן הוא משלשים יום לשלשים יום, והוא הנקרא עונה בינונית.

בימינו אינו מצוי שיהיה לאשה וסת המוגדר כקבוע בהלכה. למרות שברפואה אולי תהא מוגדרת בעלת מחזור סדיר. ורוב הנשים רואות בימינו בסביבות עשרים ותשע, לשלושים ושלוש יום לאחר תחילת המחזור הקודם.

כל אשה שיש לה וסת קבוע, שלא בשעת וסתה הרי היא בחזקת טהורה לבעלה ואינה צריכה בדיקה, אבל בשעת וסתה הרי היא בחזקת רואה דם, שכן אורח בזמנו בא. חזקת ראייה בשעת הוסת נאמרה בשלשה מבנים: א) לשעבר, שאם עבר זמן הוסת הרי היא בחזקת שראתה בשעת וסתה ב) להבא, שאנו חוששים שתראה בשעת וסתה ולכן עליה לפרוש מבעלה ג) לברור, שכשהיא רואה בשעת וסתה, נתברר הדבר שמחמת הוסת ראתה.

ביחס לפרישה מבעלה אשה צריכה לפרוש מבעלה כשיגיעה זמן וסתה, ואין חילוק אם יש לה וסת קבוע כגון שקבעה שלוש פעמים או אם לא קבעה עדיין כגון שראתה אפילו פעם אחת או שני פעמים וזה נקרא שאינו קבוע, כאשר נבאר אם ירצה ה'.

אך חילוק יש בכך שוסת קבוע צריכה לחוש תמיד אפילו כבר עברו עליה שתי פעמים אותו הוסת ולא ראתה, אף על פי כן עדיין צריכה לחוש לה עד שתעקרנו שלוש פעמים כאשר נבאר לקמן, אבל וסת שאינו קבוע אפילו ראתה שני פעמים כיון שהגיע אותו זמן הוסת ולא ראתה אפילו פעם אחת, כבר נעקר וסת זה ואינה צריכה לחוש לו.

חילוק נוסף בין קבעתו שלוש פעמים ללא קבעתו שלוש פעמים שהקבוע אף על פי שעברה עונתה, ולא הרגישה, אסורה לשמש עד שתבדוק ותמצא טהורה, אבל כל שלא קבעתו שלוש פעמים אם הגיע זמן הוסת ולא בדקה ולא ראתה ולא הרגישה, מותרת לאחר שעברה העונה.² (סעיף ד' מנחת יעקב):

אין אשה קובעת לה וסת עד שתקבענו שלש פעמים, הנשים אינן שוות בוסתן אלא שקביעתן נחלק לעשרה מינים. א) עונה בינונית. ב) וסת החודש. ג) וסת הפלגה. ד) וסת החודש בדילוג. ה) וסת הפלגה בדילוג. ו) וסת הימים שוין ובדילוג. ז) וסת השעות. ח) וסת הגוף לזמן ידוע או בלא זמן כלל. ט) וסת שעל ידי אונס קפיצה וכיוצא בו. י) וסת שעל ידי אכילת דברים הריפים.

כאן יבוארו הוסתות המצויים שהם וסת החודש ווסת הפלגה.

² ועונה בינונית שהיא לשלושים יום דינה כוסת קבוע לענין זה שאסורה לשמש עד שתבדוק אבל לענין עקירה נעקר בפעם אחת

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בהפלגות – כגון שלמודה לראות בהפלגות מכוונות, כלומר מרחק ימים מסויים בעין ראייה לראיה, מעשרים יום לעשרים יום או משלשים יום לשלשים יום. ומכיון שאין אשה קובעת לה וסת עד שתקבענו ג' פעמים, אין וסת ההפלגות נקבע עד שתראה ד' פעמים וביניהן ג' זמנים שונים, כגון שראתה היום, ולסוף כ' יום פעם אחרת, ועוד לסוף כ' יום, ועוד לסוף כ' יום, לפי שראייה ראשונה אינה מן המנין כיון שלא ראתה אותה בהפלגה.

קובעת לימי החודש, כגון שראתה באחד בניסן ובאחד באייר ובאחד בסיון, קבעה לה וסת לראשי חדשים, והוא הדין בכל אחד מימי החודש, ואף על פי שאין הפלגותיה שוות, שהרי חודש אחד מלא ואחד חסר.

אף על פי שאין אשה קובעת לה וסת עד שתקבענו שלש פעמים, אין הדברים אמורים אלא לעשות וסת קבוע שלא יעקר בפחות משלש פעמים וכיוצא כמו שיבואר אבל מכל מקום חוששת לו אפילו בפעם אחת, שאם ראתה פעם אחת ביום ידוע לחודש, כשיגיע אותו היום בחודש הבא חוששת לו ולא תשמש כל העונה, כגון שהיתה למודה לראות יום עשרים לחודש, ושינתה ליום שלשים לחודש, זה וזה אסורים, וחוששת ליום השינוי משום וסת שאינו קבוע.

וכשם שחוששת לו וסת שאינו קבוע בוסת החודש, כך חוששת לו בוסת הפלגה, כגון שהיתה למודה לראות ביום ט"ו ושינתה לראות ביום עשרים – שהיתה רואה בט"ו לטבילתה, שהוא יום כ"ב לראייתה, ושינתה לעשרים לטבילתה, שהוא כ"ז לראייתה – זה וזה אסורים, שכשיחזור ויגיע יום הוסת הקבוע אסורה לשמש, שהרי לא דילגתו אלא פעם אחת, ואין וסת קבוע נעקר בפחות משלש פעמים, וכשיגיע יום וסת ההפלגה החדש מיום הראייה האחרונה אסורה לשמש שמא תקבע וסת להפלגה זו, שהרי שינתה פעם אחת ליום זה.

אין האשה קובעת וסת אפילו ראתה ג' ראשי חודשים זה אחר זה אלא אם כן יהיו כולן בעונה אחת ביום או בלילה ואם ראתה ג' פעמים ביום חוששת אחר כך ביום ולא בלילה, וכן להיפך. ואם ראתה אחר כך להיפך חוששת לשניהם ביום ובלילה, כדין כל החששות לאותו היום. אבל אם ראתה פעמים ביום ופעמים בלילה שלא על הסדר, כגון שראתה ראשונה ביום ושניה בלילה והשלישית ביום (והוא הדין אם גם השלישית בלילה, כיון שלא ראתה ג' פעמים בעונה אחת, אף על פי שהימים שוין אינה קובעת וסת).

ב. ואין מטהרת מן הוסת עד שתעקר ממנה שלש פעמים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

כשם³ שאין אשה קובעת לה וסת עד שתקבענו שלש פעמים, כך אינה מיטהרת מן הוסת הקבוע עד שיעקר ממנה שלש פעמים, וכל זמן שלא עקרתו שלש פעמים צריכה לחוש לו.

כיצד, היתה למודה לראות יום עשרים ויש לה בזה וסת קבוע ושינתה ולא ראתה ביום עשרים וראתה יום שלשים, זה וזה אסורים יום עשרים משום וסתה הראשון, ואם לא תראה בו חוששת ליום שלשים משום וסת שאינו קבוע, שמא שינתה וסתה ליום זה שינתה פעמיים ליום שלשים, זה וזה אסורים, שינתה שלש פעמים, הותר יום עשרים וקבעה לה וסת ליום שלשים. חזרה אחר כך וראתה ליום עשרים, הרי זו כתהילת וסת.

אין הוסת נעקר, אלא כשהגיע יום הוסת ולא ראתה בו, אבל אם תוסיף ראיות בין הוסתות אין זו עקירה, אלא אם ראויים הם לקביעת וסת תחוש לשניהם, והרי זו קובעת וסת בתוך וסת, כגון שראתה שלש פעמים בראש חודש ורביעית בעשרים לחודש ושוב בראש חודש וכן בחמישית ובששית, הרי קבעה שני וסתות, וסת בתוך וסת.

וכבר נתבאר שוסת שאינו קבוע נעקר בפעם אחת, ולא אמרו שאינה מיטהרת מן הוסת עד שיעקר ממנה שלש פעמים אלא בוסת הקבוע. ואפילו קבעתו שתי פעמים, אין אומרים שתהא צריכה עקירת שנים לשנים, כשם שצריכה עקירת שלשה לשלשה, אלא עוקרתו בפעם אחת, שאם ראתה שתי פעמים ליום ידוע ובשלישית לא ראתה, אינה חוששת לו עוד.

הוסת הקבוע, עקירתו בשלש פעמים היא על ידי בדיקה, ואפילו להסוברים שגם בוסת הקבוע אם עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה טהורה ומותרת לבעלה, מכל מקום לענין עקירה אינו נעקר אלא בבדיקה, שמחמת חזקת הוסתות אנו אומרים שראתה אפילו שלא הרגישה, וכן אם באמצע שלש הפעמים לא בדקה עצמה ביום הוסת ולא הרגישה ואחר כך בדקה עצמה ביום הוסת הרביעי וראתה, מצטרפות הראיות. אבל וסת שאינו קבוע, אפילו ראתה בו ב' פעמים, מכיון שהגיע זמנו ולא ראתה, אף על פי שלא בדקה נעקר לגמרי, ושוב אינה חוששת לו.

אין הוסת נעקר אלא כדרך שהוא נקבע, וסת שנקבע לימי החודש נעקר בימי החודש, ווסת שנקבע בהפלגות עקירתו בהפלגות.

ג. ניסת לראשון ולא היו לה בנים לשני ולא היו לה בנים

לשלישי לא תנשא אלא למי שיש לו בנים נישאת למי

שאינו לו בנים תצא בלא כתובה

³ שם ושם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כבר התבאר לעיל דף סד: שאם שהתה עם בעלה עשר שנים וגירשה ונשאת לשני ושהתה עשר שנים וגירשה גם השני, לא תנשא לשלישי⁴ אם לא קיים פריה ורביה, שהרי הוחזקה זאת שאינה ראויה לבנים⁵. אולם אם קיים פריה ורביה מותרת להנשא לו.

נשאת לשלישי ולא הכיר בה תצא בלא כתובה, שהרי זה כמקח טעות⁶, ואם הכיר בה ונשאה יש לה כתובה, אפילו לא קיים פריה ורביה, וכן אם קיים מצות פריה ורביה אפילו לא הכיר בה יש לה כתובה⁷. אולם בכל מקרה אם לא קיים פריה ורביה חייב להוציאה מיד, שהרי אסורה היא לו.

ד. נישאת לשלישי ולא היו לה בנים ... מצית אמרה להו השתא הוא דכחשי ... נישאת לרביעי והיו לה בנים ... אמרינן השתא הוא דברייתא

עוד נתבאר שם שאם שהתה עם השלישי⁸ עשר שנים ולא ילדה יוציא בלא כתובה, שהרי הוחזקה שהיא עקרה, אולם אין אנו אמורים כיון שהוחזקה עקרה תחזיר לשנים הראשונים מה שנטלה מהם בכתובתה⁹, משום שיש מקום לטעון שמא עתה חלתה ובשנים הראשונים לא היתה עקרה ומספיקא אין מוציאים ממון ממנה, אולם אם עדיין לא גבתה מהם אינה מוציאה מהם, שעליה להביא ראיה שאיננה עקרה.

⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנ"ד יז

⁵ דק"ל בנישואין כרבי שני פעמים הוי חזקה אבל לענין ממון הלכה כרשב"ג דלא הוי חזקה עד ג"פ מ"ה אית לה כתובה מן השני כ"כ תוספות. ב"ש שם לב, והטעם נ"ל דדבר היוצא מגדר שארי בני אדם די בחזקת שתי פעמים לבד לענין ממון א"א בפחות מג' פעמים בכל עניין [ע"ש ודו"ק] ועוד יש טעמים בזה [ע' בר"ף וביש"ש וצ"ע. ערוה"ש שם לה

⁶ ובוזו מיושב מה שלכאורה קשה כיון שלענין ממון אין חזקה בפחות מג' פעמים למה אין לה מן השלישי כתובה כשמגרשה קודם ששהה עמה עשר שנים, ואף שיש לחלק בין להוציא ממון ובין בא להחזיק מה שבידו מ"מ לא משמע כן כדמוכח מש"ס דסתמא קאמרינן דלענין ממון אין חזקה בפחות מג' דבאמת י"ל דהכא טעמא אחרינא הוא דכיון דאנו כופין אותו להוציא כשלא קיים פו"ד ואין לו אשה אחרת והוא לא הכיר בה הרי מקחו מקח טעות וממילא שאין לה כתובה. ערוה"ש שם לו מתוד"ה תצא סה.

⁷ לבוש ובי"ש שם לג

⁸ שו"ע ונו"כ שם יח

⁹ שהרי נודע למפרע שעקרה היא ושלא כדין נטלה כתובתה מן הראשונים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

נשאת לרביעי¹⁰ וילדה אחר שהוציאה השלישי בלא כתובה, אינה יכולה לגבות כתובתה משלישי לומר שהרי נודע שאינה עקרה ושלא כדן הוציאה בלא כתובה, שיש מקום לטעון שעכשיו היא נתרפאת וקודם לכן עקרה היתה.

וכן הדין באשה שנשאת¹¹ או נתארסה לשני אנשים ומתו, לא תינשא לשלישי, מפני הסכנה שמא ימות גם הוא, שכבר הוחזקה זו להיות אנשיה מתי¹². ואם מתו לה שני אנשים ונשאה השלישי, אם הכיר בה שמתו אנשיה ואעפ"כ נשאה יש לה כתובה ממנו, לא הכיר בה טעות הוא לו ואין לה כתובה. ואם לא מת בעלה השלישי והגיע לגיל זקנה¹³, אינה יכולה לתבוע כתובה מיורשי הראשונים.

ה. הוא אמר מינה והיא אמרה מיניה .. נאמנת ... היא קיימא לה ביורה כחץ

אשה ששהתה עם בעלה עשר שנים שנתבאר שכופין אותו לגרשה וליתן לה כתובתה, אך הוא אומר שהמניעה מהולדה הוא ממנה, ולכך אינו חייב לה¹⁴, והיא אומרת שממנו הוא המניעה, וא"א לברר, נחשבת טענתה כטענת ברי וטענתו כטענת שמא, שכך קים להו לחז"ל שהאשה מרגשת בזה יותר מהאיש¹⁵, והרי היא נאמנת, ואפילו בזמן הזה שאין כופין על שהיית עשר שנים כאן שטוענת שאינו יורה כחץ, כופין אותו לגרשה וליתן לה כתובה¹⁶.

ואם לא שהתה עשר שנים, מכיון שאינה מצוה בפריה ורביה כדלהלן עמוד ב אין כופין אותו ועוד חוששים שמא עיניה נתנה באחר¹⁷, ואינה נאמנת ואין כופין אותו לגרשה, אולם אם באה בטענה מלבד טענת העקרות כגון שאומרת רצוני להיות לי ולד שיהא לי על מי לסמוך לעת זקנותי, ואין לה

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם יט

¹¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ט א

¹² לבוש שם.

¹³ שבוקן גם אם ימות עתה אין תולים את זה במזלה אלא בזיקנותו

¹⁴ שימת הרי"ף ומצד כפית הגירושין הרי בלא"ה חייב לגרשה כיון ששהו עשר שנים. ועיין ערוה"ש שם מב

¹⁵ ואין לחוש שמא עיניה נתנה באחר ולכן טוענת שהרי רגלים לדבר שלא ילדו עשר שנים כמבואר בתו"ד שבינו מובא בב"ש יא

¹⁶ ואין לומר למה לא חיישינן דעיניה נתנה באחר כיון שכבר שהה עמה עשר שנים ולא ילדה [יש ראייה לדבר. ב"ש י יא ואפילו לדעת הרי"ף עיי"ש

¹⁷ שם בתוס' ובעינין לטעם שמא עיניה נתנה באחר דיכולה לטעון דלאו משום פרו ורבו אני באה אלא שמא אין לה הנאת תשמיש כ"כ כשאין יורה כחץ או שטוענת שרוצה שיהא לה זכר דמי שאין לו בנים חשוב כמת. ועל טענות אלו אמרי' שלא מעליא היא וחיי' שמא עיניה נתנה באחר

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

עדיין שום בן או בת¹⁸ לא ממנו ולא מאחר י"א¹⁹ שנאמנת אפילו שהוא מכחישה וכופין להוציא ויתן כתובה. וי"א²⁰ שאינה נאמנת.

נשאת לשלישי שלא הכיר בה וטוענת שאינו יורה כחץ אם שהתה עשר שנים אפילו אם הוא מכחישה כיון שטענתו טענת שמא, שהרי הוא אינו בקי כנזכר, והיא טוענת ברי כופין אותו להוציאה וליתן כתובה²¹.

וכל זאת בין נשאת לראשון בין נשאת לשלישי שטוענת שהמניעה ממנו בדבר שהוא אינו יכול לדעת היטב, כגון שטוענת שאינו יורה כחץ שאז היא ברי והוא שמא, אך כשעברו עשר שנים והטענה הוא בברי וברי, כגון שאומר שהיא פולטת הזרע, והיא מכחישתו אין לה כתובה והוא ישבע ע"ז א"כ שהיא אומרת שאינו יורה כחץ וזאת הוא אינו יודע אז היא נאמנת²².

אולם²³ אם אומרת שאין לו גבורת אנשים או שאינו בא עליה כדרך כל הארץ והוא מכחישה, יש אומרים שהיא נאמנת וכופין אותו להוציא מיד אפילו בתוך עשר שנים, דכיון שטוענת טענה שהבעל יודע אם הוא אמת אם לא, לא היתה מעיזה בפניו אם אינו אמת²⁴. ויש אומרים שלא נאמין לה על זה שהרי הוא טוען טענת ברי²⁵. אלא אם כן תאמר כן בפני בעלה ובפני עדים, שכיון שהיא מעיזה כל כך בפניו אמרין ודאי האמת אתה, אבל אם אמרה כן שלא בפניו אף על פי שאמרה בפרסום ודברה בפני בני אדם כדי שיגיע הדברים לאזניו אינה נאמנת, דכל שלא בפניו מעיזה ומעיזה.

ואפילו בפניו לא אמרן שנאמנת אלא בשאינה תובעת כתובתה, אבל אם תובעת כתובתה אינה נאמנת, דבשביל הכתובה היא מעיזה, לפיכך אפילו להוציא אין כופין אותו. ובכל אופן לא יתן כתובה כיון שהוא מכחישה לא נאמין לה להוציא ממנו דלאו כל כמינה

יש אומרים שבזמן הזה שמצויין נשים חצופות, אפילו אינה תובעת כתובתה אינה נאמנת ואין כופין אותו להוציא, מכל מקום במקום שיש אמתלאות ואומדנא שהאמת אתה נאמנת.

¹⁸ ב"ש שם י

¹⁹ תי' בתרא בתוס' שם דכיון שיש לה טענה מעליא לא רצו להפסידה ואוקמוה אדין משנה ראשונה דלא חשו לעיניה נתנה באחר וההיא דנדרים באינה באה מחמת טענה

²⁰ תי' קמא בתוס' שם דעד י' שנים לא היינו הוששין לדבריה דהוה תלינן בעיניה נתנה באחר

²¹ תי' הר"ש בר היים בתוס' שם ועיין עורה"ש שם מב שדייק מהא דכתב הר"ף שטעם בעל ראשון שנאמנת כיון שטוענת ברי ומדינא אית לה כתובה לאו כל כמיניה להפסידה בטענת שמא שלו ומשמע קצת דבנשאת לשלישי דמדינא אין לה כתובה כמ"ש אין ביכולתה להוציא ממנו כתובה בטענת ברי שלה.

²² ב"ש שם

²³ בשו"ע ונו"כ שם ז ובלבוש שם ועיין באה"מ ב

²⁴ שהכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה ועל דעת כן נשאת לו, לפיכך אפילו טוענת סתם בלא טענת הפיצה לילד כו' שומעין לה

²⁵ שהרי יכול הוא לדעת אם יש לו גבורת אנשים ואינו דומה ליורה כחץ.

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בעל שטוען שאשתו אינה ראוי ללדת ומחמת זה רוצה לגרשה אם אינה מכחישתו ולא עברו עשר שנים י"א²⁶ שהרי יכול לגרשה ותפסיד כתובתה, וי"א²⁷ שאינו נאמן. אך אם מכחישתו, או אומרת שהמניעה היא בו מחמת שאינו יורה כחץ אינו נאמן.

ו. אמר איהו איזיל אינסיב איתתא ואיבדוק נפשאי ...

אמר נושא אדם כמה נשים על אשתו והוא דאית ליה

למיזינינהי

אשה שטענה שבעלה אינו יורה כחץ והוא אמר אשא אשה אחרת עליה ואבדוק עצמי שומעין לו, ואם תלד השנייה הרי נודע שהראשונה בטענת עליה באת עליו ותצא בלא כתובה, ואם שהה גם עם השנייה עשר שנים ולא ילדה, יוציא שתיהן ויתן כתובה, או ישא שלישית אם אפשר ליה לפרנסם. ויש מי שאומר שאם אמרה גם השנייה אפילו תוך עשר שנים שאינו יורה כחץ, יוציא שתיהן ויתן כתובה לשתיהן, ואין נותנין לו זמן לבדוק עצמו בשלישית. ובכל ענין אם ידוע שהוא עקר והיא באה מחמת טענת שהפצה בולד להישען עליו יוציא מיד. מיהו אם יש לה ולד אפילו מאיש אחר יש אומרים שאין שומעין לה.

דף סה:

ז. הוא אמר אפלת בגו עשר והיא אמרה לא אפליית אף בזו

היא נאמנת דאם איתא דהפילה נפשה בעקרתה לא

מחזקה

נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה לו שנתבאר לעיל שאם הפילה תוך עשר שנים מונין לה העשר שנים מיום שהפילה, ואם אינו ידוע מתי או אם בכלל הפילה, והוא אומר הפילה תוך עשרה שנים²⁸, ורוצה למנות עשר שנים מיום שהפילה, והיא אומרת שלא הפילה ותרצה למנות מזמן

²⁶ שימת הרא"ש בב"ש שם

²⁷ שימת הרי"ף והרמב"ן דאל"כ מה הועילו חז"ל בתקנת' כי כ"א יאמר מינה הוא כדי להפסיד לה הכתוב'

²⁸ שו"ע ונו"כ שם יג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

הנישואין, היא נאמנת, שטענתה היא ברי יותר מטענתו²⁹ שהיא יודעת בבירור³⁰. ולא תחזיק עצמה בעקריות על הספק.

אם יש עדים שהפילה אפי' הן נשים אינה נאמנת ומונים העשר שנים מיום שהפילה³¹.

אם הבעל בא להוציאה אחר עשר מפני שלא ילדה, והיא אומרת שהפילה תוך עשר ורוצה שימנו מאז ההפלה. אינה נאמנת³². מיהו אם יש עדות נשים נאמנת.

ח. הפילה וחזרה והפילה וחזרה והפילה תחזקה לנפלים

הפילה תוך עשר שנים משונין לה העשר שנים מיום שהפילה, הפילה וחזרה³³ והפילה ג' פעמים³⁴ תחזקה לנפלים ויוציא מיד ואין לו להמתין עד עשר שנים, שכיון שהפילה ג' פעמים תחזקה לכל הבנים שיהיו לה מבעל זה שתפילם, והרי היא כאילו אינה יולדת בחזקת עשר שנים, לפיכך יוציא ויתן כתובה³⁵, ומ"מ היא מותרת להנשא לאחר, דדוקא מבעל זה אמרינן שמפלת והוא בעונש הבעל, אבל מאיש אחר תוליד בני קיימים.

ט. הוא אמר אפילה תרי והיא אמרה ... היא מהימנא דאם איתא דלא אפלה נפשה בניפלי לא מחזקה

²⁹ וא"ל למה הוא אינו נאמן הא יש לו מינו די"ל דמכיר בעצמו שאינו מוליד, וי"ל כיון שכבר הוליד אלא שהפילה ריע טענתו לבטל החזקה דלא מחזקת נפשה בעקרה. נ"י. ולכאור' קשה הא היא אומרת דלא הפילה א"כ לא הוליד כלל ואכתי יש לו מינו בשלמא כשהפילה בוודאי אלא הם מחולקים כמה פעמים הפיל' שפיר תירצו אבל בדין זה כשהיא אומרת לא הפלתי קשה. ולרש"י דפירש דהיא אומר' לא הפלתי ועקרה אני צ"ל דס"ל דאין אומרי' מינו די"ל עקר אני והוא ג"כ אינו רוצה להחזיק לנפשו לעקר בוודאי כשאומ' עקר אני נאמן אבל מינו כזה לא אמרינן. ב"ש שם ל ועיין בבית מאיר שכתב "וא"י מה מגנו יש לו לומר נתקררתי ואיני ראוי להוליד אז תבא עליו לכל הדעות בטענות בעינא חוטרא שהרי הודה בעצמו שאינו ראוי להוליד".

³⁰ והיינו כשאין חשש דעיני' נתנה באחר כגון שהב"ד כפו אותו לגרש רק הוא אמר שהפילה תוך י"ש כ"כ הנ"י וא"י מה חשש איכא הכא דהא אחר י"ש הוא ואפשר דס"ל אפי' אחר י"ש אכתי איכא חשש שמא נתנה עיניה באחר א"כ דאיכא עשרה מיום שהיה בו חסרון זה ושתקה י"ש אבל בכה"ג אפשר דהפילה תוך י"ש א"כ נתעבר' ממנו תוך י"ש מ"ה כתב דהב"ד כפו אותו והיא לא תבעה הגט גם י"ל כיון דהיא מחזקת לנפשה לעקרה י"ל יותר שמא עיני' נתנה באחר אפי' אם הוא אחר י"ש. ב"ש שם כט

³¹ רשד"ם הא"ה סי' ק"ג מובא בבאה"ט כט

³² שהרי אינה ברי ובהא ליכא טעמא דאם איתא דהפילה לא הוי מחזקת נפשה בעקרה. באה"ט שם

³³ שו"ע ונו"כ שם יב

³⁴ כאן בעינן ג"פ משום הרבה נשים מפילות בתחלת עיבורן נ"י ועיין תוס' ובהרא"ש מ"ש בשם הר"ש לרבי אפי' בהפילה מחזקת בתרי זימנא מיהו לא קי"ל כר"ש בזה. ב"ש שם כז

³⁵ משום דאמרינן שמא לא זכה להבנות. ב"ש כח

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

הוא אומר הפילה³⁶ ב' פעמים ועדיין אינו צריך לגרשה, והיא אומרת הפלתי ג' פעמים וחייב לגרשה, היא נאמנת וצריך לגרשה.

י. האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה

אשה אינה חייבת בפריה ורביה³⁷, ומשום כך י"א³⁸ שאין מוכרין ס"ת להשיא יתומה, וי"א³⁹ שמוכרין⁴⁰ מכיון שאע"פ שאינה בפריה ורביה, חייבת להרבות⁴¹ בישובו של עולם⁴², שנאמר (קהלת יא פסוק ו) **בַּבֶּקֶר זָרַע אֶת זָרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אֵל תִּנַּח יָדְךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אִי זֶה יִכְשָׁר הַזֶּה אוּ זֶה וְאִם שְׁנֵיהֶם בְּאֶחָד טוֹבִים וְכֵן הִלְכָה**⁴³.

יא. ההיא דאתאי לקמיה דרב נחמן אמר לה לא מיפקדת אמרה ליה לא בעיא הך אתתא חוטרא לידה ומרה לקבורה אמר כי הא ודאי נפינן

האשה⁴⁴ שתובעת גט בטענה שאינה ראוייה לבנות ממנו, אין שומעין לה שהרי היא אינה מצווה על פריה ורביה, ולפיכך אשה שבאה לב"ד ואמרה בעלי אינו מוליד שהוא עקר אפילו נתברר הדבר ע"פ עצמו או ע"פ רופאים שכן הוא ואינה משקרת, מ"מ אומרים לה לכי לך ואין ביכולתך לכופו שיתן לך גט וכתובה, כיון שאינך מצווה על פו"ר⁴⁵.

³⁶ שו"ע ונו"כ שם יד

³⁷ שו"ע שם א סעי' י"ג

³⁸ ח"מ ס"ק א

³⁹ ב"ש ס"ק ב'

⁴⁰ דס"ל דאשה מצווה על 'לערב אל תנח' וכו', וא"כ תליא בדעות בשו"ע סעי' ח' אי מוכרין ס"ת כדי לקיים מצווה זו, ובמנ"א ס' קנ"ג ס"ק ט' פסק דמוכרין להשיא יתומה.

⁴¹ בר' יהושע יבמות סב ב' ומובא בטור 'נשא אשה בילדותו ישא אשה בזקנותו היו בנים בילדותו יהיו לו בנים בזקנותו שנאמר בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידיך' ואיכא נמי מצוות 'לא תהו בראה לשבת יצרה' (ישעי' מ"ה, י"ח) (מנ"ח כ"ח) אבל בערוה"ש ד' דאינו צווי אלא סיפור דברים, דהוא עיקר פריה ורביה, ונשים שייכות לשבת דהיינו לישוב העולם, אבל אין מצוות ע"ז.

⁴² ב"ש ס"ק ב'. כיוון דאשה חייבת ב'לשבת יצרה'. אבל בערוה"ש (סעי' ד') כתב, דאין עיקר לדברים אלו דאינה חייבת בלשבת.

⁴³ משנה ברורה קנ"ג ס"ק כ"ד

⁴⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנ"ד ו

⁴⁵ ערוך השולחן שם סעיף מ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אולם אם טוענת הגם שאיני מצווה על פו"ר מ"מ רצוני להיות לי ולד שיהא לי על מי לסמוך לעת זקנותי, ואין לה עדיין שום בן או בת⁴⁶ לא ממנו ולא מאחר, אם התברר שהוא עקר, טענתה טענה וכופין אותו לגרשה וליתן לה כתובה.

ואם לא התברר הדבר על פי רופאים וכדומה, והיא טוענת שאינו מוליד כיון שאני יודעת שאינו יורה כחץ ורוצה להתגרש כדי ללדת שיהיה לה בנים לעת זקנתה, על אף שאינו מכחישה, ו"א⁴⁷ שאינה נאמנת שחוששים אנו שמא עיניה נתנה באחר ולכן אומרת כך. וי"א⁴⁸ שנאמנת מכיון שטוענת שרוצה גט מחמת שרוצה בנים ולא רצו להפסידה⁴⁹.

אך אם שהתה עמו עשר שנים ויש לו בנים מאשה אחרת שהיתה לו קודם לה⁵⁰, למרות שנתבאר לעיל שאין כופין אם טוענת שאינו יורה כחץ, וכן בימינו אפילו אם אין לו בנים כלל שנתבאר שאין אנו כופין בזמן הזה, אם אינה תובעת כתובתה כדי שנחוש שתובעת גט כדי לגבות כתובה, נאמנת לכו"ע שמא נתקלקל אח"כ, ואין חוששים שעיניה נתנה באחר מכיון ששהית עשרה השנים מוכיחה את טענתה וכופין אותו להוציא ויתן מנה ומאתים אבל לא תוספת, שלא כתב לה התוספת על דעת זה שתצא ממנו, אבל הנדוניא מה שהכניסה לו יתן. ויש לו להחרים סתם על מי שטוענת דבר שאינה יודעת בו בודאי ואחר כך יתן כתובה.

נשאת לשלישי שנתבאר לעיל שאין לה כתובה ממנו אם לא הכיר בה, וחייב להוציאה, והיא אומרת שאינו יורה כחץ והוא אינו מכחישה. וי"א⁵¹ שנאמנת אפילו בתוך עשר שנים, וי"א⁵² שאינה נאמנת אלא אם עברו עשר שנים⁵³.

כל הנ"ל הוא גם אם טוענת שאינו יכול לחיות עמה כדרך כל הארץ וישען על ביתו ולא יעמוד שאין לו גבורת אנשים והיא מבקשת תפקידה ועונתה והוא אינו מכחישה⁵⁴ או שמבררת זאת ע"י רופאים כופין אותו ג"כ לגרשה וליתן לה אפילו יש לה מכבר בנים ובנות יכולה לכופו לגרשה וליתן כתובתה כיון שקשה עליה להיות בלא תשמיש ויותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא ובכל זה גם בתוך י' שנים טענתה טענה כיון שאינו מכחישה.

⁴⁶ ב"ש שם י

⁴⁷ תוד"ה שבינו לעיל עמוד א בתי' קמא וכך נקט בלבוש

⁴⁸ שם בתוס' בתי' בתרא

⁴⁹ ומה שחוששים שמא עיניה אינו אלא במקום בו אינה באה מחמת טענה. שם בתוס'

⁵⁰ שהרי אם אין לו בנים מדינא דגמ' כופין בלא"ה שהרי שהה עשר שנים ולא קיים פרו'

⁵¹ ריב"ם בתוס' שם

⁵² ר"ש ב"ר חיים שתוס' שם שהקשו על דעת ריב"ם אמאי נאמנת למה לא נחוש שמשקרת בשביל הכתובה.

⁵³ שמכיון שעברו עשר שנים הוחזק שאינו מוליד והיא טוענת ברי שהוא מחמתו

⁵⁴ ואין לחשוש שמא עיניו נתנה באחר שהרי אינו מכחישה. ב"ש שם יח ערוה"ש שם מ